

DISSERTATIO JURIS NATURÆ
DE
**LIMITIBUS DE-
FENSIONIS IN BELLO
DEFENSIVO,**

Quam
DEO TER O. M. ADNUENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO VVILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,
IN ILLUSTRİ ACADEMIA FRIDERICIANA,
PRÆSİDE

**JACOBO FRIDERICO
LUDOVICI,**

J.U.D. Prof. Jur. & Facult. Jurid. Adfessl.

Ad d. XXII. Jun. MDCCVI. H.L.Q.C.

Placido Eruditorum examini submittit

AUTOR
JOHANNES ERNESTUS MEVES,
GEDANENSES.

HALAE, Apud CHRISTOPH. ANDR. ZEITLERUM, Acad. Typogr.

DISSERTATIO JURIS NATURÆ
De
LIMITIBUS DEFENSIONIS IN
BELLO DEFENSIVO.

CONTENTA TOTIUS DISSERTAT.

Ingressus §. I. Belli definitio & divisiones §. II. Bellum gerere licet §. III. Exceditur verò communiter circa modum belli gerendi §. IV. Ergo modenam aliquod addibendum. De Diclario: hosti in hostem omnia licere §. V. & VI. Requisita justi modeminus §. VII. Differentia inter bellum defensivum publicum & defensionem privatam in statu Republica §. IIX. De causa belli defensivi justa §. IX. De tempore, quo defensio bellica initium sumat §. X. An & quæ suspiciones sufficiant ad suscipiendam defensionem §. XI. & XII. Quousque Princeps latus erga lædentem salvo iustitia & humanitate progredi possit? §. XIII. Lædentem etiam in suis ditionibus prosequi & ad omnem satisfactionem adigere permissum §. XIV. Quanam ex humanitatis præceptis hic observanda §. XV. De modo belli defensivi §. XVI. Stratagemata adhibere licitum §. XVII. De distinctione inter modos licitos & illicitos §. XVIII. De Venenis & percussoribus §. XIX. Quid adversus hostem devictum ac captum liceat? §. XX. Quid adversus ejus subditos? §. XXI. Subditi Principis facta licita præstant §. XXII. Aliud in illicitis §. XXIII. Distinguitur inter subditos simpliciter Principi subjectos & inter eos, qui Principi imperium sub certis partibus & conditionibus detulerunt §. XXIV. Subditis parcendum, si Princeps leges fundamentales transgreditur §. XXV. An talio locum habeat adversus Principis subditos, qui in nostros captivos sevitiã exercet §. XXVI. De Devastatione agrorum, qui ad hostis subditos pertinent §. XXVII. An Victor res occupatas indistincte pro sua satisfactione retinere possit? §. XXVIII. De moderamine inuitu Neutralium Civitatum observando §. XXIX. Quod exemplis & diversis casibus illustratur §. XXX. & XXXI. Quomodo latus adversus lædentem se gerere debeat, si hunc læsonis sue peniteat. Tres casus discernuntur §. XXXII. Latus justam satisfactionem oblatam recusans jam pro lædente habendus §. XXXIII. Conclusio dissertationis §. XXXIV.

§. I.

Curis de limitibus defensionis, quos in bello defensivo observandos censemus, necesse erit, ut in antecessum voces, quæ in rubrica occurrunt, exponamus, quo deinde melius intelligatur, quidnam per limites istos, de quibus nobis sermo erit, indigitemus.

§. II.

Bellum, ut hinc incipiamus, uti omnibus non idem significat, ita diverse definitur & dividitur. Nos cum Pufendorffio optime definiemus per statum, injurias violentas mutuo inferentium & propulsantium, aut quæ sibi debentur vi extorquere nitentium, Pufend. *de J. N. & G. l. 1. c. 1. §. 8.* Belli quoque multæ dantur divisiones, quarum hac vice saltem principales, quæ ad nostrum scopum pertinent, attingemus. Inter hæc fere primaria est divisio in bellum *justum & injustum*. Tale autem dicitur tripliciter 1. respectu *causæ*, Grotius *de J. B. & P. l. II. c. 1. §. 9.* 2. ratione *modi* quo geritur. 3. ratione *intentionis*, si equidem causa justa bellandi adsit, sed non propter hanc causam bellum geratur, verum ut prætextus tantum adhibeatur, fines imperii dilatandi. Secundo huc pertinet divisio in bellum *publicum & privatum*. Illud est, quod geritur autore eo vel iis, qui summam potestatem in civitate habent; hoc privatus in privatum gerit, sive vivat in civitate aliqua, sive extra civitatē in libertate naturali, quamvis hæc concertatio, quæ fit inter eos, qui sub imperio civili constituti sunt, usu hodierno improprie bellū appellatur. Tertio denique huc spectat distinctio belli in *of-*
fensi-

defensivum, quod eorum, quæ nobis debentur & denegantur vindicandi, vel injuste creptorum recuperandi gratia geritur, & *defensivum*, quo ea, quæ nostra sunt, contra injuriam aliorum invasionem tuemur & defendimus.

§. III.

Bellum autem se suaque defendendi causa juste suscipi, eruditi jam dudum abunde probarunt, & ipse instinctus naturalis, quo quælibet res ad sui conservationem tendit, satis superque evincit, quod ubi aliorum malitia me pacifice vivere aut res meas indemnes habere non finit, injustos aliorum insultus vi repellere, & quæ ad securitatem meam faciunt media, etiam violenta, adhibere queam. Interim nemini ignotum esse poterit, quanto per hic à belligerantibus peccetur. Quamvis enim quilibet se sua defendendi, aut illatæ injuriæ persequendi causa bellare prætendat, revera tamen tot hominum sanguinem cupiditati suæ, alicujus gloriæ acquirendæ aut imperii augendi, immolant.

§. IV.

Modus vero bellum gerendi si accuratius examinetur, omnia videbimus adhiberi media sine discrimine, aut ullo moderamine pro ratione belli, quam sibi perperam fingunt. Nec cognationis, juris, æquitatis, humanitatis, religionis rationem haberi, adeoque bellum e justa causa susceptum, modo & intentione injustum evadere, cum talia adhibeantur media, quæ vel plane nihil ad finem faciunt, vel aliis lenioribus minusque noxiis æque obtineri potuissent.

§. V.

Itaque ne justa defensio, dum æquitatis & humanitatis temperamentum transgreditur, in summam transeat injuriam, moderamen inculpatæ tutelæ accurate observandum

dum est. Intelligimus autem per hocce moderamen, legitimum offensioni proportionatum defensionis modum, de quo antequam pluribus agere aggredimur, prius aliquod dubium removebimus. Magnopere enim nostræ sententiæ adversatur, si ita crude accipiatur eorum doctrina, qui dicunt hosti in hostem omnia licere, & læso in lædentem competere jus in infinitum. Quod si verum, frustra solliciti sumus de moderamine hoc asserendo, cum potius iniquum, ejusmodi quid justis præsertim armis præscribere velle.

§. VI.

Equidem id certum est, quod is, qui alterum injuste invadit, & noxam inferre intendit, omnia humanitatis commercia vinculumq; socialitatis cum ipso abrumpat, & sic nullum jus habeat humanitatem & moderationem à læso postulandi, nec alterum, si moderaminis limites excedat, injustitiæ accusare possit: Attamen id quoq; considerandum, hostem multa sine injuria pati, quæ ipsi salva humanitate inferri nequeunt; & sicuti variæ politicæ rationes suadent, ne læsus summo rigore, sed lenitate potius adversus lædentem utatur, ita suis subditis atque amicis, addo & hostis subditis præstandum habet, ut jus suum cum minimo illorum incommodo persequatur, ne innocentes alienam culpam luant. Conferatur Pufend. *de f. N. & G. l. VIII. c. VI. §. 2. circa finem*, quod infra latius deducetur §. XXI. seqq.

§. VII.

Jam propius ad institutum nostrum accedendum & adhibita distinctione personarum causarumq; hac de re agendum erit; deinde enim constabit sibi moderamen adhibendum & in quibus illud consistat. Vulgo a Docto-
ribus

ribus (videri poterunt, qui de hac materia ad l. 3. ff. de justitia & jure. l. 4. & 45. §. 4. ff. ad L. Aquiliam commentati sunt) tria præcipue requiruntur, nempe *justa causa, justus modus, legitimum tempus.*

§. VIII.

Hic autem probe notanda est differentia, quæ intercedit inter bellum defensivum publicum, & defensionem privatam eorum, qui imperio civili subjecti sunt, quæ si minus accurate distinguantur, hæc materia perspicue proponi non poterit. Etenim a privatis non jure instituitur defensio, ubi tempus adhuc permittit judicis officium implorare, nec locum habet, nisi ut præsens periculum, quod in vasor mihi jam inferre conatur & quod aliter effugere nequeo, avertam, adeoque ut hoc tuendi duntaxat non etiam ulciscendi causa fiat. l. 45. §. 4. ff. ad legem aquiliam. Ubi vero præsens periculum depulsum, judicem adire & ejus curæ satisfactionem lædentisq; coercionem relinquere teneor. Siquidem utilitas publica requirebat, privatæ defensionis limites, ulterius non extendere, ne publica civitatis tranquillitas turbaretur. Hæc omnia vero ad publicum bellum applicari nequeunt, cum gentes & Principes in statu naturali vivant nec communem judicem habeant, cujus officium pro administrando jure & justitia, nec non decernenda executione implorare possint, ex quo profluit, quod tam arctis cancellis, ut privati quidem, includendi non sint.

§. IX.

Quod nunc *causam* tanquam primum requisitum belli defensivi publici attinet, qua præcipue totius belli justitia nititur, sine dubio nullum bellum nec offensivum nec defensivum jure suscipitur, si causa justitia non liquido adest.

est. Neque putandum, præfensæ defensionis causa vim armatam semper licite opponi; nam ubi offensio licita, ibi defensio illicita sit necesse est. Sic qui alterum læsit, aut ad quod alteri obligatus est, præstare detrectat, ille certe alteri illatam injuriam vindicanti, aut satisfactionem armis petenti injuste sub prætextu legitimæ defensionis resistere, cum eo casu injuriam injuria potius cumulare. Quandoque etiam solam causam, ut bellum juste geratur, nisi id simul necessitas requiratur, sufficere non puto. Si nimirum levis aliqua injuria illata, aut res parvi momenti corrupta, vel erepta, quæ contemni mereatur & facile reparari possit, tunc pacis amor talia dissimulare jubet, ne communis gentium tranquillitas turbetur, & nostri tot incommodis, bellum necessario fere comitantibus, non implicentur, quæ patientia declinare præstat. Videatur Excell. Dn. Thomæius *inrod. ad Ethic. c. 5. §. 66. sqq.* Sic quoque pacis studio contrarium foret, statim post læsionem ad extrema defensionis media pervenire, ubi spes adhuc est, compositione bellum præcaveri posse. Itaque omnino prius, si commode fieri queat, tentandum, an admonitionibus amicorumque; interpositionibus, aut aliis remediis recuperare sua quis possit, quod sicuti humanitati convenit, ita quemlibet pacis & justitiæ amantem hoc facere decet.

§. X.

Ulterius videndum, *quo tempore* defensio bellica initium sumat. Hac de re ita sentimus. Quàmprimum alterum hostili erga nos animo esse, eumque omnia, quæ ad bellum gerendum necessaria sunt, comparare cognoscimus, simulque manifesta habemus indicia, ejusdem intentione esse, quod tali apparatu noxam nobis inferre velit; tunc certe haud expectare tenemur donec, iste re ipsa
damnum

damnum nobis aliquod intulerit, sed optimo jure hoc molientem in ipso apparatu opprimere possumus, siquidem nemini vitio vertendum, qui invasionem potius avertere, quam hostem in proprios fines recipere mavult, & locum hic invenit vulgatum dicitur: melius esse prævenire, quam præveniri. Nec ideo is pro aggressore habendus erit, quin adhuc in defensionis terminis manet, quamvis prudenti celeritate usus, alterum malam suam intentionem tardius exsequentem præoccupaverit.

§. XI.

Interim in re tanti momenti nimis suspicionibus mimine indulgendum est, ne arma arripiantur, antequam liquidis argumentis de animo alterius constet, alias enim facile, qui nunquam nobis nocendi intentionem habuit, injuste invaderetur. Mala autem intentio non statim ex virium potentia præsumenda, cum iis innocenter quis uti possit, nec statim nocere vult, qui vires nocendi habet; ast ubi quis viribus nocendi instructus & haud amico erga nos animo se ad bellum parat, non vero constat, quem bello petere decreverit; inde omnino nobis justa metuendi causa nascitur. Unde hac rerum conditione Princeps de securitate sua suorumque sollicitus prudenter milites conscribit, arma cæteraque instrumenta bellica comparat, cives in armis exercet, urbes munit, fœdera cum amicis & quorum interest, se non opprimi, facit atque omnia adhibet media, quo in omnem paratus sit eventum: interim tamen talis metus rei adhuc incertæ jus nondum dat vi alterum aggrediendi, cum cogitationes & præsumptiones nostræ nos adhuc fallere possint. Quid ergo consilii? Postulanda erit cautio de non offendendo, v. g. ut ille, à quo nobis metuimus, unum alterumve fortalium in finibus nostris

nostris situm nostro præsidio & custodiæ tradat, quale quid Belgæ fœderati ante exortum præsens bellum à Duce Andegavensi, aut, si mavis, a Rege Gallia prætendebant; Quam cautionem si dare recuset alter, eo ipso hostilem erga nos animum satis prodit, ut ulterioris certitudinis causa eventum expectare jam imprudentis esset, unde nobis ipsis cautionem parare licet.

§. XII.

Magnam quoque metus non injusti ansam præbet, si Principem magna potentia instructum vicinos mino-
potentes non ex alia causa, quam sola ambitione & avaritia, qualibet commodo occasione invadere videmus. Cum enim ita fere fieri soleat, ut is cui primi ausus feliciter succedunt, ad plura audenda facile alliciatur, suspicio exinde valde probabilis oritur, eum hisce oppressis in nos tandem transiturum, nobisq; nihil præter beneficium ordinis relicturum esse. Quamvis igitur, dum nos adhuc pacifice vivere finit, nec certa signa adsunt de voluntate nos etiam opprimendi, ultro hunc aggredi ad futurum periculum amoliendum quidem non liceat; recte interim & prudenter eo casu fœdera cum aliis ineuntur, qui vel jam læsi sunt vel qui, ne ipsis indies augescens potentia gravis aliquando fiat, metuunt, quo hoc remedio ille & in debitis cancellis contineatur & meliori successu, si actu eum potentia sua abuti contra fœderatos contingat, injusta vis repellatur. Conferatur Pufendorff. *de F. N. & G. l. l. c. V. §. 6.*

§. XIII.

Quid si vero jam Princeps aliquis alterius nil tale meriti, nec id expectantis, ditiones sub vano prætextu (qui nunquam cupienti deerit) invadat ac multa gravia damna hujus ditionibus & subditis inferat, quæritur jam: *quamdiu iusta*

justa defensio duret, & quousque Princeps læsus erga lædentem salva justitia & humanitate progredi possit? Generaliter & paucis totam quæstionem definire possumus. Nempe omnis vis hic juste adhibetur, sine qua ablata recuperare, damni seu injuriæ reparationem & satisfactionem consequi & ad securam pacem pervenire nequimus, ac recte defensio eousque continuatur, usque dum ea, de quibus modo diximus, vel armis, vel transactione consecuti simus. Etenim ipsa officii ratio Principem obligat, ut suo imperio subjectos adversus alienas injurias tueatur, & à damno, quantum in se positum, immunes præstet, adeoque intentatam illatamque vim hostilem vi rursus à subditis depellere debet. Et quamvis etiam hostis à finibus suis jam repulsus sit, nondum tamen arma deponere cogitur, sed jure permissum, hostem in ejus ditionibus persequi, quoad damnorum reparationem & injuriæ satisfactionem ab eo extorserit, atque cautionem de impostero non lædendo consequutus fuerit. Nisi enim hucusque sine vitio progredi liceret, tranquillitati civitatum male cautum foret, siquidem hostis licet repulsus relictis post breve tempus paulisper viribus semper reverti majoraque mala, quam prima vice, inferre posset. Adeoque tandiu ejus cervici insistendum, donec viris nocendi, quarum fiducia talia ausus fuit, ipsi ademptæ sint & civitas læsa à similibus insultibus magis secura esse queat.

§. XIV.

In reparatione damni autem, de qua hæc pauca adhuc addimus, non solummodo ea læsio computanda, propter quam bellum susceptum est; sed etiam omnia damna læsi ditionibus durante bello illata, ut & interesse, quod in

quieto rerum suarum usu turbatus docere potest, simulq; expensæ, quas læsus in defensionem & extorquendam reparationem fecit, sicuti etiam in civitatibus fieri solet, ut non tantum debitum principale, sed præterea impensæ litis adjudicentur. Quamdiu enim omnia hæc læsus nondum consecutus est, damnorum reparationem & satisfactionem habere dici nequit, neq; invalor damnorum datorum cum acceptis compensationem prætereendere potest, cum ipse læsum ad eas inferendas sua malitia & pertinacia coegerit. Ambitiosa ergo erat responsio Plenipotentiariorum Regis Gallie in præliminaribus Pacis Riswycentis quoad reparationem damni Imperio illati, *betreffend aber die damna, so wäre solches ein Unglück und desastre des Krieges! & que la guerre & la compassion ne marcheroient pas ensemble, man müste erst Paris seyn/ ehe man der gleichen wieder fordern könnte/ sic würden nicht das allgeringste ersetzen/* v. Fritsch. *ad Instr. Pac. Riswyc.* p. 140.

§. XV.

Interim hic humanitas jubet, ne læsus vanæ gloriæ captandæ, aut vindictæ explendæ causæ, ad extremum, quo summo rigore poterat, contra invasorem progredia-
tur. Et certe, ubi invasorem eo redegimus, ut in statum pacis æquis conditionibus nobiscum redire velit, lubentes quid de jure nostro remittamus, quod uti animi magnitudini convenit, quæ nunquam non ab honestis viris laudatur, ita eo ipso simul propriæ securitati consulimus, ne vertente se belli fortuna, cujus eventus semper incerti sunt, plura perdamus & iniquioribus impofterum conditionibus pacem facere compellamur.

§. XVI,

Dicendum porro erit de modo bellum defensivum
ge-

gerendi adeoq; inquirendum, quænam media licite adhibeantur, aut in quibus moderamen observandum sit. Quod igitur modum belli gerendi attinet, nihil fere ad justitiam facit, quomodo læsus defensionem suam expedit, sive enim apertam vim adhibeat, sive insidias struat, sive dolo, hostem circumveniat, hosti nullam infert injuriam: Siquidem cujusvis judicio relinquendum, qua ratione melius, aut cum minore suo damno, aut periculo, hostis vires imminuere & ad nocendū inhabiliorem eum reddere queat. Itaq; stratagematibus uti, aut per simulationem fugæ, vestium, insignium, armorum & similiū hostem fallere, prohibitum nullatenus est, cum talia stratagemata prudentiæ laudem potius mereantur, inprimis si minori damno & sanguinis effusione hisce victoria obtineatur.

§. XVII.

Ne autem quis secus interpretetur, quod dolum adversus hostem licite adhiberi diximus, hic nos distinctius explicabimus. Etenim violationem promissionum pactorumque, etiam manente bello cum hoste initorum, (v. g. in induciis, item quando de redemptione vel permutatione captivorum convenitur,) expresse excludimus. Siquidem paciscendo aut promittendo novum jus in hostem confertur, & quoad hoc pactum in statum socialitatis cum hoste reditur (quia sine socialitate pactum esse nequit) à statu vero hostilitatis in tantum receditur atq; juri hostilitatis fraudibusque hac in parte renunciatur, unde hisce tunc uti merito nefas erit. Ubi autem pactum vel promissum non adest, hostem dolo licite circumveniri asserimus, cum enim hostem lædere fas sit, is autem non minus circumventionem, ac aperta vi lædatur, nullam obflare rationem putamus, quo minus vim, quam dolum ad-

hibere liceat, præsertim cum per stratagemata hostis sæpe absque profusione cruenta sanguinis humani ad justa adigi queat & sic multorum innocentum vitæ parcatur.

§. XVIII.

Quantum modos hostem e medio tollendi concernit, illi communiter in duo genera distinguntur, quod alii habeantur pro *licitis*, alii pro *illicitis*. Illos vocant, de quorum permissione nulla justa dubitandi ratio suppeditari potest, veluti si hostis in prælio, munimenti defensione aut oppugnatione interimatur, & sive id data opera, sive casu contingat nihil interest, operam enim dare, ut hostis interimatur, licere asserimus, cum in morte hostis magnum sæpe momentum positum sit, ad victoriam vel pacem obtinendam. Et injustus in favor hunc casum propriæ malitiæ imputare debet, dum ipse in facto illicito versetur, læsus autem jure suo utatur.

§. XIX.

Ad modos illicitos referunt *venena & percussores*. Ast veneno injustum hostem interficere Juri naturali non magis repugnat, quam si ferro interimatur, quamvis moribus gentium moratorum pro illicito habeatur, non aliam fere ob causam, quam quod vile reputetur, hoc medio uti, nec generositati convenire censeatur. Percussores quod attinet, notandum est, iis percussoribus *qui nulla fide alioque peculiari vinculo ei, adversus quem adhibentur, obstricti sunt*, hostem licite e medio tolli, siquidem jam §. 16. asseruimus, insidias hosti struere permissum esse. Secus vero de iis, *qui patrare talia sine perfidia nequeunt* sentimus. Et quamvis quidam eruditi horum quoq; opera licite nos uti asserant, nos tamen distinguentium & negantium rationibus majus pondus inesse existimamus. Sane enim

enim qui alterum ad perfidiam incitat, peccato vacare non potest. Unde etiam in historiarum monumentis talia improbari & qui iis usi sunt, male audire invenimus. Tutius quoque est, ne eo ipso in nos exemplum statuamus, ubi forte par occasio occurrit, adversus nos simile quid adhibendi.

§. XX.

Progrediemur jam *ad hostem devictum ac in læsi potestatem redactum*. Duplici autem modo in alterius potestatem venit, *vel intercedentibus certis conditionibus, vel sine ullo pacto solo arbitrio victoris se permittere cogitur*. Ubi pacta deditio- nem præcesserunt, dubitare haud fas est, ea strictè adimplenda & fidem datam servandam esse. Sin autem in arbitrio victoris positum, quomodo erga captum Principem se gerere velit, quaeritur: *an eum ut hostem salvo moderamine occidere possit?* Mores gentium si respiciamus, antiquiores à recentioribus discrepant. Recentioribus enim personæ in eminenti dignitate constitute vix occidi solent, sed honestæ custodiæ includuntur, quod etiam humanitati magis congruit, & imperii Majestatem etiam in victo reverenter habendam esse, probe judicatur. Veterioribus autem temporibus omnes ferè Reges captos interemptos fuisse ex historiarum monumentis constat, in specie de Romanis notum, quod Reges aut Duces captivos primum in triumpho populo ostentaverint, deinde enecaverint. Sed hoc mores sæpe inhumanos fuisse negari non poterit. Quid enim juvat hosti capto, cui omnes nocendi vires ademptæ sunt, vitam adimere, ob aliam vero rationem quam ne noceat, interficere hostem, non licet. Sin autem securitas & tranquillitas læsi, dum hostis vivit, consistere nequeat, cum nimirū, qui captivo adhæserunt

ferunt, vel aperta vi, vel per clandestinas factiones tam multa moliantur, ut eum liberent, & confiterit, hostem libertati restitutum eo magis nobis exitium intendantur, hoc forte casu interemptio hostis improbanda non erit.

§. XXI.

Postquam hactenus diximus, quomodo moderamen aliquod circa *hostem principalem*, cujus autoritate & auspicio bellum alteri est illatum, observandum sit; jam de *ejus subditis* dispiciendum erit, in quibus inculpatæ tutelæ limites sæpissime exceduntur. Communi loquendi more subditi bellantium, hostium nomine veniunt, & propter nexum cum imperantibus pro hostibus habentur, quamvis proprie imperantes tantum hostes sint, ut autores belli, nec ille hostis dici mereatur, qui animum hostilem non habet. Itaque merito distinguendum esset inter eos subditos, qui alteri, cum quo bellum geritur, nullam noxam inferunt, & tales, qui sive ex animi inclinatione, sive commodi causa, suum Principem sponte adjuvant. Quo tamen eo melius hæc res intelligatur, inquiremus, prius quantum quidem ad nostrum scopum pertinet, quatenus subditi ex facto Imperantium obligentur quæ ratione in societatem delicti Imperantis veniant, quibus expositis facile judicabitur, quomodo moderamen aliquod circa subditos observari debeat.

§. XXII.

Etenim cum summus Imperans totam civitatem præsentet, quatenus negotia publica ad finem civitatis facientia ipsamque veluti civitatis voluntatem exsequitur, eatenus etiam ex hujus generis Imperantiū factis subditi tenentur. Tale exemplum est in Principe, qui debitum ad

ad utilitatem civitatis contraxit, nam pro eo singuli subditi ut membra civitatis obstristi sunt. Ideoque creditori, ubi ab ipso Principe solutionem aut aliam satisfactionem impetrare nequit, bona quorumvis subditorum illius civitatis capere, atq; ex iis sibi satisfacere licebit. Et quamvis alias quilibet ex debitoris subditis ratam tantum conferre teneatur, quoniam tamen creditori à singulis partem suam exigere nimis molestum foret, hinc urgente necessitate Jure Gentium permissum est, à quibus ipsi maxime commodum, solidum extorquere, siquidem facilius qui ea ratione damnum passi sunt, regressum in propria civitate contra concives suos instituere posse credantur. Et ita quoque se habet in cæteris factis Imperantium licitis, quatenus imperantes ut capita suarum civitatum se gerunt.

§. XXIII.

Ast in factis *illicitis* Imperantium longe aliter sese res habet. Nam cum nemo ex alterius delicto, nisi de crimine participaverit, teneatur, nec subditi ad delicta Principum, licet per actionem publicam patrata sint, præstanda obligati erunt. Quamvis enim jam semel regimen committendo in omnia, quæ Princeps nomine civitatis acturus esset, consenserint, id tamen ad delicta haud extendendum, neq; voluntatem suam subditi Imperanti subjecisse censendi sunt, ut hac potestate ad male faciendum abutatur, cum talia facta finem civitatis, i. e. securitatem, potius destruant, quam promoveant. Sic quando Princeps bellum alteri injustum inferret & invasus depulso aggressore in ditiones ejus imperio subjectas transfret eum in finem, quod vindictam à subditis sumere velit, tunc iniquum foret, si Principis malefactum innocentibus

C

bus

bus subditis imputare vellet. Conferatur Pufendorff *de J. N. & G. lib. VII. c. 2. §. 14.*

§. XXIV.

Circa hanc rem præterea alterum adhuc discrimen bene observari debet. Nimirum cives Imperanti vel absolute regimen administrandum commiserunt, ut cuncta in civitate proprio ex judicio & voluntate gerere possit, vel certum modum imperium administrandi Legibus fundamentalibus, seu *Capitulationibus*, seu uti ab aliis gentibus vocantur, *pactis conventis*, præscripserunt, simulque concilium (alibi Senatus, alibi Parlamentum dicitur,) sive perpetuum, sive necessitate exigente convocandum constituerunt, quod imperans in negotiis præsertim gravioribus, à quibus totius civitatis salus directo dependet, consulere tenetur, si actionibus suis cives obligatos esse velit. Si jam Rex, qui posteriori modo imperium habet, vicinum Regem bello invadat inconsultis & invitis iis, quos in consilium prius adhibere pacto suo tenebatur, bellum hocce civitatis nomine illatum censi non poterit, cum hic protestate bellum suo arbitrio, & simul tamè nomine civitatis gerendi delituatur, nec cives ad operas aut sumptus ad tale bellum conferendos adigere possit. Itaque injuste faceret bello petitus, si actionem hanc Imperantis in subditis, cum quibus ipsi nullum negotiū est, vindicare vellet, his enim debito modo se gerentibus nihil imputari potest, atq; sic solus imperans ad satisfactionem læso dandam obstrictus est. Interim tamen id jus ipsi salvum manet, eos qui privatim in bellum consenserunt & se Regi suo aggregaverunt conatusq; ipsius spe lucri inde consequendi adjuvando, ne læsus jure suo poriatu impediverunt, bello persequi, quippe qui ea ratione delicti Imperantis se participes faciunt.

§. XXV.

§. XXV.

Ex haftenus dictis sequitur, læsum circa aggressoris subditos moderamen excedere, ubi eos sine necessitate interficit, bona vastationibus, incendiis, nimis contributionum exactiōibus eripit, aliisque inhumanitatis generibus in innocentes grassatur. Quod enim interfecionem subditorum hostilium attinet, læsus neminem ex iis interficiendi jus verum habet, nisi qui ipsi nocent, & juris sui executioni vi resistunt. Et quamvis aliquando contingat, ut etiam innocentes præter intentionem licite occidantur, sicuti exempli gratia in obsidionibus sæpe fieri solet; humanitas tamen postulat, ut etiam hoc casu talibus, qui ob ætatem, sexum, imbecillitatem, aut vitæ genus nihil nocent, aut ad noxam inferendam inhabiles sunt, parcatur, quo referuntur infantes & senes, mulieres, ægroti, literis & sacris operam dantes. Ex his autem iterum eximendi suo merito sunt, qui vel arma induunt, vel consilio aliisque modis damnum hosti inferunt, tunc enim dicto favore indigni habentur.

§. XXVI.

Interdum evenit, ut alter belligerantium odio hostium nimium in eos, quos in suam redigit potestatem, sæviat, hinc quæritur: *An is, in cujus subditos aut milites hanc sevitiā exercet, in sevitiā subditos paria statuere jussu possit?* Qui id jure fieri putant, ad talionem referunt. Verum quilibet facile videt, nullam hic intercedere posse talionem, quippe quæ tantum eorum intuitu locum habet, qui ipsi sevitiā commiserunt. Nec juvat, quod alias regeri solet, hostium unum esse corpus, ut adeo uno peccante omnes de reatu participant; nam hæc unitas ultra æquitatem non extendenda est. Si vero ii, qui cru-

delitatem exercuerunt, in potestatem læsi venirent, hos forte meliori jure puniret, si hostium sævitia coerceri aliter non posset.

§. XXVII.

Præter vim in corpus rerum suarum direptiones, corruptiones domuumq; incendia, miseri experiuntur subditi, aliaque similia, quæ ab omni abhorrent humanitate. Et quamvis talia per rationem belli defendantur, quæ scilicet hunc procedendi modum ad statum belli felicis & citius perficiendum exposcat, (vide quæ de Gallis adduximus §. XXIV. *in fin.*) attamen semper fere hoc vocabulo abutuntur homines ad obtegendam irrationabilem licentiam suam, cum plerumq; non ulli necessitati, quin potius bellantium sævitiam, ducum ac militum avaritæ libidiniq; atque malæ militum disciplinæ imputandum sit, tot miseris modis innocentes oppidanos & paganos vexari. Equidem non negamus, interdum ejusmodi necessitatem contingere, ut hostilium subditorum agri vastentur, fata exurantur, horrea aliaque res, quæ usum hosti præbere possent corrumpantur, quo eo melius victoria & finis belli obtineatur; sed tunc saltem improbamus ejusmodi facta, quando ea per meram sævitiam patrantur & plus innocentibus hominibus, quam hosti nocetur, aliisque mediis lenioribus æque finis obtineri potuisset. Æquius itaq; est, quando subditis hostilibus sua libere utenda fruenda relinquuntur, ea conditione, ut lytrum aliquod seu tributum pro incendiis & ereptionibus pendant, sic enim inde lucrum percipit læsus, & simul tamen aggressoris subditis non tam grave erit, tributum moderatum pendere, quam rebus suis carere. Interim quotidiana experientia testatur, quantopere in hisce etiam moderamen excedatur,

tur, cum alii tantum tributum exigant, ut parum interfit, an subditi hoc tributum immoderatum solvant, an rebus suis plane careant. Alii etiam eo inhumanitatis procedunt, ut omnibus rebus vastatis & corruptis adhuc contributiones imponant, cum tamen naturalis ratio dicat, duplici malo neminem afficiendum esse.

§. XXVIII.

Examinandum adhuc restat: *An læsus, ubi iniustum aggressorem ex suo regno eiecerit, ut nulla recuperandi spes supervit, vel omnes ulterius resistendi vires ademerit, omnes devicti divisiones aliasve res quas in suam redegit potestatem, sine respectu ad quantitatem debiti principala & subnascentis salvo moderamine retinere queat?* Equidem moribus gentium res expedita est, quippe secundum quos in omni bello solenni, sive ex justa, sive injusta causa suscepto, omnium rerum hostilium, quotquot fuerint captæ, dominium in victorem transit, & hosce mores in viridi esse observantia nostra probatione non indiget. Quilibet tamen facili negotio intelligit, quantopere mores gentium tam in hoc passu, quam in alio, si ad justitiæ regulas examinentur, ab omni justitia recedant. Nos igitur existimamus, ultra id, quantum ad satisfactionem & impensarum in justum bellum factarum compensationem sufficit nec juste quid acquiri, nec salvo moderamine retineri posse. Interim cum in bello non solummodo ad damnorum reparationem, sed etiam ad securitatem respicere pacis & tranquillitatis cura jubeat, hujus quoque merito habenda erit ratio. Igitur cum hostis, qui ad extremum usque restitit, nec ullum in melius mutari animi signum dedit, eo ipsa satis demonstrat, se odium suum, & ubi vires suppeterent, nocendi intentionem erga læsum nondum

dum deposuisse; victor illum merito semper suspectum habet, adeoque prudenter omnem pro laxi & lædenti conditione adhibet cautionem, ne in posterum rursus ab eo ostendi possit. Quapropter si vel hosti devicto ditiores suas relinquendas, vel jam amissas restituendas humanitas suadet, victor tamen prius juste postulat, ut loca munita demoliantur, vel cum instrumentis bellicis in majorem victoris securitatem pacisque pignus tradantur, milites victi exauctorentur sive victori adscribantur, aliisque recte utitur cautionum generibus, quo in posterum intuitu hujus hostis, quantum quidem humanarum rerum fragilitas & incertitudo finit, securus esse queat.

§. XXIX.

Paucis adhuc dispiciemus: *quidnam moderamen inculpate tutelæ observari velit erga amicos & eos, qui neutralitatis officia bene observent, nec dolose alteram partem adjuvando sese bello immisceant, jus bellicum nullum habere locum videatur; sæpe tamen contingit, ut quædam adversus neutrales occasione belli, quod cum alio defensionis nostræ gratiæ gerimus, suscipiantur, necessitate exigente, quæ alias in se quidem injustissima essent, hac autem existente sin minus justa, certe necessitatis consideratione excusanda sunt.* Interim cum hoc jure necessitatis sine necessitate usurpato in commodis inde promanantibus extra bellum positi iniqui afficerentur; caute hoc jure & ubi necessitas aliter evadi nequit, utendum est. Illi vero, qui vocabulum necessitatis saltem ad colorandas injustas suas actiones in neutrales commissas prætexunt, hujus favore digni haud censendi sunt. Sed jam

jam pro meliori illustratione unum & alterum exemplum afferemus.

§. XXX.

Primum igitur exemplum hoc est. Comperit Princeps aliquis, quod alter ipsum aggredi decreverit, & in Principis vicini ditionibus loca quædam ad securum transitum, vel ob alias rationes ipsi commoda, occupaturus sit, quo ad effectum perducto in magnum periculum conjiceretur Princeps ille. Quod si igitur certum periculum, non imaginarium adest, quaeritur: *An jure necessitatis loca hæc in non hostis territorio sita metuens occupare possit?* Si locorum dominum de hostis moliminibus prius adverterit, & ut hæc loca majori cura contra hostium invasiones custodiat, postulaverit, dominus autem territorii id vel facere negligat, vel viribus necessariis minus instructus sit, periculum vero inde metuenti ad tempus suo milite custodienda tradere recuset; tunc præceptum de alieni abstinentia ob stare haud existimamus, quin hæc loca quovis modo in suam potestatem redigat, eaq; ratione præcaveat, ne hostis occupatis, iis locis irremparabilia inferat ipsi damna. Simul tamen hoc moderamen observandum esse asserimus, ne ad vim sive hosti, sive territorii domino inferendam abutatur, sed statim simulac periculum transierit, cum omnibus pertinentiis restituat, & si quid corruperit, resarciat, vid. Obrecht. *in disseri. de ratione belli c. III. §. 17.*

§. XXXI.

Quandoque etiam necessitas urget, aliis Neutralium rebus contra dominorum voluntatem utendi. Sic contingere solet, ut naves alienæ in portibus amicorum invitis dominis detineantur, & ad milites vel alia bellica instru-

strumenta transvehenda adhibeantur, nec non merces aut com meatus neutralibus in summa necessitate eripiuntur. Imo etiam commercia neutralium cum hostibus impediuntur, ut scilicet hostis defectu merciorum eo citius ad angustias redigi possit, qua de re disputatum fuit inter Joh. Gröningium & Pufendorffium, v. Gröningii *Navigationem liberam*, ejusq; *Dissert. Epistol. de Commercii Pacatorum ad belligerantes*. Hæc vero & similia, quæ jam adducere studio brevitatis prætermittimus, uti sola necessitate excusantur, ita extra necessitatem ad concedendum rerum suarum usum violentis mediis alios cogere velle, injustissimum foret. Imo & in casu necessitatis pretium & merces pro diversitate circumstantiarum veris dominis persolvenda est.

§. XXXII.

Hactenus disquisivimus, quænam bellum defensivum gerenti adversus aggressorem in animo hostili erga læsum pertinaciter persistentem observanda sint; adjiciendum adhuc erit, *an læsus ubi ledens penitentia tactus satisfactionem offert, huic statim veniam dare teneatur, an vero ledens læso veniam denegante aut nimiam cautionem exigente juste resistere possit?* Hic distinguendi erunt tres casus. Nimirum, ubi is, qui in alterum invasionem moliebatur, antequam illum adhuc bello aggressus est, penitentia propositi ducitur, & intentionem suam in statu pacis firmiter cum altero permanendi declarat, tunc hic nullam realem cautionem postulare, aut restitutionem sumptuum, si quos jam in defensionis apparatus fecit, leviumque injuriarum, quæ jam forte illata fuerunt reparationem, extorquere poterit sed hæc potius pacis amore dissimulare & nuda offerentis assertionem de amicitia firmiter colenda contentus esse

se debet, nisi enim aliæ circumstantiæ prohibeant, credendum est, eum, qui sic sponte ad officium redit, fir-
 mum propositum alterum non lædendi habere. *Ubi ve-
 ro quis malam intentionem jam ad executionem perduxit, ut
 revera alteri non leve damnum illatum sit, & dum ab
 utraque parte bellum æquo tamen adhuc Marte geritur, in
 statum pacis cum læso redire vult, non satis erit, verbis
 forte fallacibus pœnitentiam declarare, sed & reparati-
 onem damni dati & expensarum, quas læsus in bellum
 alterius malitia suscitatum impendit restitutionem, si-
 mul quoque sufficientem pro futura læsi securitate &
 firmæ pacis pignore cautionem offerre aggressor tene-
 bitur.* Non tamen læsus hic nimium rigidus sit, sed a-
 more pacis multa imprimis ratione sumptuum de jure
 suo remittat, si præsentem alii pro lædente interce-
 dant fidemque suam ad majorem læsi securitatem in-
 terponere parati sunt. Uti hoc belli anceps alea sva-
 det, ita humanitas omnino postulat. Tertio denique,
*si aggressor in malignitate sua ad extremum usque perdurat,
 ut quamvis jam ex læsi ditionibus repulsus sit, adhuc ta-
 men læso satisfactionem exigenti se omni vi opponat, &
 rursus noxam inferre intentet, donec tandem à læso vi-
 ctus viribusque ulterius resistendi deficientibus veniam
 petat, ad pacem æquis conditionibus ineundam para-
 tum se demonstrans; Eo casu cum victor nudis victi ver-
 bis fidem habere nequeat, recte efficaciora & firmiora
 futuræ securitatis pignora exigit, nec pacem cum læso,
 antequam hæc consequatur, redintegrare tenetur. In-
 terim cavendum, ne justæ securitatis desiderium ut præ-
 textus adhibeatur, quo avaritia & vindictæ cupiditas
 obtegatur.*

D

§.XXXIII.

§. XXXIII.

Si vero læsus vel satisfactionem tempestive oblatam acceptare recuset, vel in ejus exactione justum modum excedat, quam nec bonorum virorum, sive mediatorum arbitrato temperari patiatur, sed vel ultionis desiderio, aut ob alias injustas causas bellum prosequi, humani generis tranquillitatem turbare, suæque avaritiæ, vel vindictæ tot hominum sanguinem sacrificare velit, tunc dubitandum non est, justam defensionis causam à læso in lædentem transire; eumque omnia media, quæ ante læso competebant, ad æquam pacem consequendam adhibere posse.

§. XXXIV.

Et tantum pro instituti nostri ratione de limitibus defensionis in bello defensivo Academica hacce dissertatione breviter tradere volumus. Uti autem hanc materiam fufius atque melius pertractari potuiffè non negamus: ita benevolam lectorem obnixè rogamus, ut sicubi erraverimus, nobis ignoscat. Supremum vero Numen, Deum pacis & justitiæ imploramus, ut cunctis Regibus, Principibus, rerumpublicarum moderatoribus, & quorum illi consiliis atque ministerio in republica administranda utuntur, consilia justitiæ & paci consentanea inspiret, quo funestis, quæ Europam agitant bellis, quamprimum finis imponatur, & communis pax atque amicitiam inter gentes reducatur ac quam diutissime conservetur.

F I N I S.

Doctissimo Autori hujus Dissertationis

S. P. D.

JACOBUS FRIDERICUS LUDOVICI.

Reddo Tibi, quam mihi obtulisti Dissertationem de limitibus defensionis in bello defensivo observandis, in qua pauca mutavi, pauca etiam eidem adjeci, ita ut nihilominus optimo jure Tua dici possit, cum non autor mihi fueris, ut ego eandem conscriberem, sed ipse illam proprio Marte, ad mentem meam tamen, conscripseris. Potuissent quidem facili negotio auctoritates celeberrimorum virorum, qui in studio juris Naturæ inclaruerunt, colligi iisdemque sententia Tua confirmari; verum in demonstrandis præceptis juris connati ejusmodi auctoritatibus non indigemus, cum tam plana ea sint, ut quilibet iisdem facile assensum præbeat, qui veritatem sine amore rixandi atque contradicendi sincere quærit. Qui vero sibi solus sapit, illi omnia dubia videntur, etiamsi quis, ut Jcti nostri in materia de testibus loqui amant, solem in manibus gestaret. Optime ad Leges socialitatis aliquoties provocasti, cum per ipsum bellum de-

D 2

fensi-

defensivum nihil aliud intendatur, quam læsæ illius
socialitatis restauratio, & ergo Princeps, qui bel-
lum defensivum suscipit, omni cura in id in-
cumbere debeat, ut brevissima via ad pristinam
amicitiam res reducat. Placeant aliis sua prin-
cipia, qui in socialitate nostra nescio quid mon-
strofi, aut nefandi latere existimant; sufficit,
quod illi ipsi dissentientes quotidie experiantur, se
absque hoc monstro vivere non posse. Sufficit,
quod Deus non sit autor belli, sed autor pa-
cis, a quo obligatio juris naturæ proficiscitur.
Quod reliquum est, dulcissimæ patriæ Tuæ,
quam duabus vicibus non sine jucunditate vide-
re mihi licuit, & ex qua SCHLIEFIOS, ROSEN-
BERGIOS, quos honoris causa nomino, aliosque
scholas meas frequentantes vidi, de Te, tam pro-
bo & erudito cive, ex animo gratulor, Tibique
ipsi quælibet fausta sincere adprecor. Deus ad-
sit conatibus Tuis. Dabam ex Museo d. xix. Jun.
MDCCVI.

Halle, Diss., 1706 L-Si

Sl.

DISSERTATIO JURIS NATURÆ
DE

**LIMITIBUS DE-
FENSIONIS IN BELLO
DEFENSIVO,**

Quam

DEO TER O. M. ADNUENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO VVILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,
IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

**JACOBO FRIDERICO
LUDOVICI,**

J. U. D. Prof. Jur. & Facult. Jurid. Adfessl.

Ad d. XXII. Jun. MDCCVI. H. L. Q. C.

Placido Eruditorum examini submittit

AUTOR

JOHANNES ERNESTUS MEVES,
GEDANENSES.

HALAE, Apud CHRISTOPH. ANDR. ZEITLERUM, Acad. Typogr.